

NU POȚI AVEA MAI MULTE CEASURI ÎN VIAȚĂ, DOAR MAI MULTĂ VIAȚĂ ÎN TIMPUL DAT

Pentru cei care au avut ocazia să discute sau chiar să lucreze cu doamna Zaharia Covacef cred ca impresia lăsată a fost întotdeauna puternică și fascinantă. Nu mulți oameni au șansa să poată lucra într-un domeniu care le este drag și îi interesează dincolo de limite. Se poate spune că între acești puțini se numără arheologii, mai ales unii dintre cei care trăiesc și lucrează în România. Sau poate este doar o părere. Oricum, doamna Covacef se afla printre acești fericiți. Dacă trebuie o dovadă în acest sens n-ar fi decât de menționat activitatea sa după pensionare, când a continuat să lucreze atât în muzeu cât și pe teren, cu același entuziasm, până în ultima clipă. Unele dintre proiectele sale rămân să fie finalizate, între acestea volumele dedicate monumentelor din Tomis și teritoriu pentru seria *Corpus Signorum Imperii Romani*. Pentru cercetările de teren de anvergură, precum cele de la Capidava și Ulmetum, drumul deschis are deja continuatori, tineri pe care i-a format de-a lungul timpului.

Personalitatea acestei doamne nu poate fi exprimată doar în câteva cuvinte. La apariția în 2002 a volumului dedicat artei sculpturale romane în Dobrogea prezentarea autoarei a fost deosebit de relevantă: arheolog profesionist, muzeograf, dar și soție și mamă. Este poate unul dintre exemplele cele mai elocvente de reușită și înțelepciune, de dragoste pentru meserie și pentru oameni.

Cred că cel mai bine o caracterizează sintagma "cu drag". Exprimată verbal sau doar prin acțiune, aceasta era răspunsul la idei de proiecte, planuri editoriale și expoziționale, personale sau implicând muzeul de care îi este strâns legată viața și activitatea științifică încă din 1967. Aceasta era sentimentul sau poate starea de spirit cu care rămâneai după o prezentare a săpăturilor în curs într-o vizită la Capidava, pe șantier, sau un ghidaj prin sala tezaurului de sculpturi de la muzeul din Constanța.

Am fost fascinați când descria momentul în care a realizat că piciorul de masă cu decor sculptural, numit de dânsa "Venus din Tomis" poate fi completat cu un fragment, capul, intrat în colecțiile muzeului din Constanța cu mai bine de trei decenii înainte. Atunci când vorbea despre fiicele sale, despre victorii la concursuri de tir ori noile apariții editoriale ale soțului, avea aceeași sclipire în ochi și căldură în glas.

Doamna Covacef aparține unei generații de arheologi care au trăit timpuri foarte diferite, nu numai în privința valorilor, a condițiilor de viață și de cercetare, dar și a tempo-ului și priorităților. Numai că exact acestei generații dragostea de oameni și de meserie i-a dat forța de adaptare și supraviețuire. Putem fi doar recunoscători că aceștia există, că ne-a fost dat să le fim alături un timp, să îi cunoaștem și să învățăm de la dânșii.

Calitatea umană, căldura sufletească, fascinația și dragostea pentru antichitate o caracterizează pe această Doamnă a arheologiei românești, în fața căreia colegii de breaslă - din muzeu, din țară și de peste hotare, studenții, tinerii cercetători, numeroșii vizitatori cărora le-a povestit despre trecut, monumente sau arheologie - se înclină în aceste momente în care, deși plecată dintre noi, rămâne în memoria noastră pentru totdeauna.

Cristina-Georgeta ALEXANDRESCU